

stadsmuseet@stockholm.se**Fastighet:** Djurgården 1:1
Adress: Singelbacken 19
Stadsdel: Djurgården**Ärendet avser Fasadändring, ändrad kulör och material på fasad, ny dörr, nytt fönster, ny takkupa, tillbyggnad, ändring av stödmur****Sökande** Rikard Per-Arvid Svensson,
Torstenssonsgatan 3
11456 Stockholm
Telefon 0739887010**Bilagor till remiss**

Remissen ska besvaras inom 2 veckor från denna skrivelses datum.

Åtgärden bedöms

☐	Varsam och icke förvanskande	☐	Åtgärden tillstyrks
☒	Ovarsam	☒	Åtgärden avstyrks delvis
☐	Förvanskande		

Motivering

.....

.....

.....

☒	Yttrande enligt bilaga
☐	Innan åtgärden utförs önskar museet möjlighet att dokumentera.

2026-08-07	Granskad av	Elisabeth Ek
Datum		Handläggare
08-50831566		
Telefon		Namnförtydligande

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
bygglov.stockholm**Remissvaret skickas till**Stockholms stadsbyggnadskontor, Registraturen, Box 8314,
104 20 Stockholm eller till stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Handläggare
Elisabeth Ek
Antikvarie, Stadsmuseet
Kulturmiljö**Till**
Stadsbyggnadskontoret**Djurgården 1:1, Singelbacken 19, Djurgården,
Fasadändring, ändrad kulör och material på
fasad, ny dörr, nytt fönster, ny takkupa,
tillbyggnad, ändring av stödmur, Sbk dnr 2025-
19549****Synpunkter i sammanfattning**

Stadsmuseet anser att rivning av östra fasadens terrass är ovarsam och bör avstyrkas. Fjällpanel på sockeln och nya garagedörrar kan tillstyrkas. Tillbyggnaden på östra terrassen som förbinder våningsplanen kan göras om. Föreslagna förändringar av fönster och nya placeringar av dess på byggnadens fasader kan tillstyrkas, utom föreslagna fönsterförstoringar på utbyggnaden på östra fasaden. Utbyggnaden av västra fasaden terrass med orangeri under behöver studeras vidare i proportioner och detaljutförande.

Stadsmuseet bedömer att de åtgärder som föreslås tillstyrkas uppfyller PBL (Plan- och bygglagen) förbud mot förvanskning och krav på varsamhet 8:e kap, 13, 14 och 17 §§ och kan genomföras ur kulturmiljösynpunkt.

Föreslagna åtgärder

Sökande önskar genomföra ett flertal exteriöra och interiöra ändringar av Villa Sunnanlid. De exteriöra ändringarna omfattar:

- En ombyggnad av terrassen på tillbyggnaden mot öster från 1948 genom rivning av balusterräcket och ersättning av terrassens främre, i huvudsak tresidiga del med ett tak. Ett nytt, slutet räcke ska begränsa kvarvarande del av terrassen, i underlaget benämnd balkong. Samtidigt flyttas utgången till terrassen från villan till nytt läge.
- En ny huvudentré, indragen under terrassen mot öster. För åtgärden rivs del av murarna nedan terrassen. Entrén gestaltas med kolonner mellan bågar.
- Ombyggnad av burspråket mot öster i tillbyggnaden från 1948 genom sänkning/minimering av dess tak så att den ursprungliga huskroppens tak och takfot kan återställas. Samtidigt utökas

burspråkets fönster till antal och storlek och burspråkets fasad, vilken 1948 gestaltades likt den ursprungliga fasaden till våningen 2 trappor, får ett nytt utseende.

- Ombyggnad av terrassen mot väster från 1948. Terrassen utökas, huvudsakligen mot väster, och får nya glasade fasader innanför en ny pelarrad av natursten. Terrassens nya räcke utformas med spjälor mellan stenstolpar, i samma läge/axel som pelarna till terrassen.
- Ett flertal ändringar av fönster, till samtliga våningsplan. Ändringarna omfattar igensättning, nyupptagning och ändring av befintlig fönsterstorlek. I samband därmed rivs en balkong mot väster från 1948.
- En takkupa från 1935 i takfallet mot väster ersätts med en ny takkupa i samma takfall, i nytt läge och ny utformning.
- Nya kulörer på fasad och fönster, till en i det närmaste vit fasad med vita snickerier samt en zinkgrön fjällpanel på källarvåningen/sockeln mot öster. En ny spalje mot källarvåningen i söder föreslås även den målas i samma gröna kulör som fjällpanelen.

Historik och nuläge

Byggnaden uppfördes 1905–1906 efter ritningar av Torben Grut, som Gruts egen privatbostad med ateljé. Arkitekturen bar influenser från den ljusa, internationella jugendarkitektur som präglades av geometriska former och som hade sin upprinnelse i Wien.

Redan 1911 tog enligt ärendets bilaga *Utlåtande KUL* Grut fram en ritning på en mindre tillbyggnad mot öster, då källaren planerades att byggas ut genom förråd under en pergola tillgänglig från entréplanet. Förrådsfasaden skulle kläs med fjällpanel. På ytterligare en ritning från 1915 i samma bilaga visar en ritning till en utbyggnad mot öster som omfattar hela dagens utbyggnad i öster på entréplanet. Den utfördes som en veranda med terrass ovanpå. Utlåtande KUL finns en ritning av Grut som visar

1948 införlivades Gruts tillbyggnad genom en större ombyggnad där den öppna verandan slöts med putsade väggar. Och en påbyggnad i två plan för ett burspråk till våningen 2 trappor tillkom. Terrassen mot väster med balkong tillkom vid samma tid.

Ytterligare förändringar har skett genom åren, inte minst omdisponering av fönstrens lägen samt en ny avfärgning men i huvudsak präglas Villa Sunnanlid dels av Torben Gruts ursprungliga gestaltning. För en detaljerad beskrivning av förändringshistoriken se *Utlåtande KUL 2025-12-10*.

Tillämpliga lagrum och riktlinjer**Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering**

Byggnaden är grönklassad vilket innebär att den bedömts vara särskilt kulturhistoriskt värdefull. Utförda åtgärder omfattas av PBL:s regler om varsamhet och förvanskningförbud 8 kap 13, 14 och 17 §§.

Områdesbestämmelser

Området saknar detaljplan och istället gäller områdesbestämmelser för del av Norra innerstaden Ob 87032, som antogs 1989 05-31.

Riksintresse

Villa Sunnanlid ligger inom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården som regleras av 3 kap. miljöbalken. Det samlade rekreationslandskapet på Djurgården, med rötter i 1600-talets kungliga jaktpark. Villor och sommarnöjen på Djurgården från 1600-talet fram till sekelskiftet 1900 med omgivande parker och trädgårdar, både i samlade grupper och som fristående byggnadsverk utgör en del av riksintressets uttryck.

Nationalstadsparken

Miljöbalkens 4 kap 7 § Området Ulriksdal–Haga–Brunnsviken–Djurgården är en nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Trots bestämmelsen i andra stycket får en åtgärd som innebär ett tillfälligt intrång eller en tillfällig skada i en nationalstadspark vidtas, om åtgärden höjer parkens natur- och kulturvärden eller tillgodoser ett annat angeläget allmänt intresse, och parken återställs så att det inte kvarstår mer än ett obetydligt intrång eller en obetydlig skada.

Synpunkter på förslag

Östra fasaden

Stadsmuseet gör bedömningen att ombyggnaden av den östra fasadens terrass och tillbyggnad är ovarsam och förordar en avstyrkan. Terrassen med balustrad och är en antikvariskt värdefull årsring som bör bevaras. Grundformen går tillbaka på Gruts ritning från 1915. Ombyggnaden från 1948 medförde förändringar i och med att den öppna verandakonstruktionen ersattes med putsade slutna fasader och en balustrad på en terrass. Huvudentrén förlades mot norra fasaden. Gestaltningen är välbalanserad och elegant och utgör en anslående entréfasad när man möter huset från uppfartsvägen.

Museet ser inga antikvariska hinder till att tillbyggnaden på terrassplanet sänks och att taket i den delen återställs. Men murens förlängning som föreslås bilda ett terrassräck till den förminskade terrassen blir ett nytt element som riskerar upplevas som ett påhäng på fasaden. Det är positivt om entrédörren byts ut mot en bättre anpassad men dess läge på norra fasaden bör kvarstå. Ett nytt fönster på plan tre och att källarvåningen beklädes med grönmålad fjällpanel och nya dolda garagedörrar möter heller inga antikvariska hinder. Men det är inte lämpligt att ersätta de putsade partierna med träpanel på utbyggnaden och ej heller att förstora sidofönstren vilket förminskar murpartierna emellan och förändrar proportionerna arkitektoniskt. Trappan till entrén och terrassmuren är rundade och bildar en fin enhet. Museet skulle hellre se att de restaurerades men anser dock att det är möjligt att omgestalta dessa. Aktuellt förslag innebär en förlust av en välgestaltad årsring och att fasaden blir mer uppbruten, disharmoniskt och tappar sitt äldre uttryck.

Norra och södra fasaden

Museet anser det möjligt att göra föreslagna förändringar i norra fasadens fönstersättning. På södra fasaden föreslås endast en ny kraftigare spalje vilket inte möter några antikvariska hinder.

Västra fasaden

Fasaden omgestaltades fullständigt 1948 när huvudentrén flyttades och nuvarande terrass tillkom. Förslaget redovisar en utbyggnad av terrassen med en meter, anläggande av ett indraget orangeri under, rivning av befintlig balkong, ny takkupa samt utbyte av fönster och upptagande av nytt stort fönsterparti i mitten. Den västra fasaden har genomgått många förändringar genom åren, fönster har satts igen och nya har tagits upp. Huvudentrén var ursprungligen förlagd till västra fasaden. Museet anser inte att senare tillägg har samma

arkitektoniska kvalitéer som den östra fasaden, varför museet bedömer det möjligt att göra föreslagna förändringar av fönstren och riva befintlig balkong samt flytta på takkupan.

Ett orangeri är ett nytt inslag som historiskt sett varit beläget i en separat byggnad eller som en tillbyggnad. Den västra fasaden ligger helt avskilt inbäddad i växtlighet och marken framför nuvarande terrass utgörs av den ursprungliga rundade terrassutbyggnaden som troligen var en planterad uteplats. Detta är förmildrande omständigheter. Utbyggnaden av terrassen och anläggande av ett orangeri kan vara möjlig på grund av dess avskilda läge och att föreslagna orangeri skulle läsas som en del av en trädgård och inte som en del av byggnaden. Utformningen av orangeriet behöver dock studeras vidare. Det kan med fördel ges ett tyngre uttryck. Det förutsätts att fönstren och terrassens pelare ges en hög kvalité i material och detaljeringsgrad. Materialet i fönsterbågarna ska vara av trä med en profilering. Fönstren ska associeras till äldre fönster utan för den skull vara replikor av äldre. Moderna aluminiumbågar är uteslutet. Terrassräckena på östra och västra fasaderna behöver också samkomponeras för att hålla samman husets gestaltning.

Övrigt

De interiörs förändringarna bedömer inte stadsmuseet. Men med avseende på de ombyggnader som skett genom åren skulle de föreslagna åtgärderna sannolikt inte möta några hinder. En invändig tilläggsisolering är ett lämpligt sätt att förbättra huset ur klimat- och värmesynpunkt.

Sammanfattning och Samlad bedömning

Stadsmuseet anser att rivning av östra fasadens terrass är ovarsam och bör avstyrkas. Fjällpanel på sockeln och nya garagedörrar kan tillstyrkas. Tillbyggnaden på östra terrassen som förbinder våningsplanen kan göras om. Föreslagna förändringar av fönster och nya placeringar av dess på byggnadens fasader kan tillstyrkas, utom föreslagna fönsterförstoringar på utbyggnaden på östra fasaden. Utbyggnaden av västra fasadens terrass med orangeri behöver studeras vidare i proportioner och detaljutförande.

Stadsmuseet bedömer att de åtgärder som föreslås tillstyrkas uppfyller PBL (Plan- och bygglagen) förbud mot förvanskning och krav på varsamhet 8:e kap, 13, 14 och 17 §§ och kan genomföras ur kulturmiljösynpunkt.